1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

 N_2 25 (22714)

2023-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

МЭЗАЕМ и 11

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Кощхьэблэ районым ихэхъоныгъэхэр

Адыгеим и Лышъхьэу Къумпыл Мурат тыгъуасэ Кощхьэблэ районым щывагь, къэралыгьо программэу «Къоджэ псэупІэхэм зэдиштэу хэхьоныгьэ ягъэшІыгъэныр» зыфиюрэм къыдыхэльытэгъэ псэуальэхэу ашІыгьэхэр зэригъэлъэгъугъэх.

сомэ миллион 392-рэ зытефэгъэ социальнэ псэолъи 9 гъэрекІо агъэпсыгъ. Ахэр зэкІэ ипІальэм атыгьэх. Къоджэдэсхэм мыщ фэдэ ІофшІэным осэшІу къыратыгъ. Ащ фэгъэхьыгъэу республикэм и ЛІышъхьэ заюкіэм къыфаютагъ.

«Зэкіэри тэ зыфатшіэрэр ціыфхэр ары. УФ-м и Президентэу Владимир Путинымрэ УФ-м и Правительствэрэ къытатырэ ІэпыІэгьум ишіуагьэкіэ тикъоджэдэсхэм ящыіэкіэ-псэукіэ зыкъезыгъэіэтыгъэ Іоф дэгъубэ зэшіотхын тлъэкіыгъ. Непэ ахэм къакіэкіуагъэр тинэрылъэгъу. Шъыпкъэмкіэ, псэупіэхэр нахь зэтегьэпсыхьэгъэнхэмкіэ гухэлъ горэхэр джыри тиІэх. Ау анахьэу мэхьанэ зиіэр къоджэдэсхэри гъэпсын Іофшіэнхэм къахэлэжьэнхэр, япсэупіэхэм апашъхьэ ит Іофыгъохэр зэгъусэхэу зэдызэшІуахынхэр ары», — къыІуагъ КъумпІыл Мурат амбулаториерэ псауныгъэр зыщагъэпытэрэ физкультурэ комплексрэ зыщагьэпсыгьэ Вольнэм дэсхэм адэгущы эзэ.

Программэу «Къоджэ псэупІэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэныр» зыфиІорэм диштэу гъэрекІо Кощхьэблэ районым спортивнэ псэолъищ

Адыгеим и ЛІышъхьэ игъусагъэх АР-м мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу Къуанэ Анзаур, АР-м псауныгьэр къэухъумэгьэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем, АР-м культурэмкІэ иминистрэу Аулъэ Юрэ, Адыгеим ыцІэкІэ УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хьасанэкъо Мурат, АР-м физическэ культурэмрэ спортымрэкІэ и Комитет итхьаматэу Дэгужъые Мурат.

Социальнэ псэуалъэхэр

Кощхьэблэ районым ипащэу

Хьамырзэ Заур къызэриІотагъэмкІэ, къоджэ псэупіэхэм зэдиштэу хэхъоныгъэ зэрарагъэшІырэ программэм тетэу

щагъэпсыгъ. Ахэр псэупІэхэу Вольнэм, Еджэркъуае, Казенно-Кужорскэм къадэтэджагъэх.

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

Кощхьэблэ районым ихэхъоныгъэхэр

(ИкІэух).

Адыгеим и Ліышъхьэ а псэуалъэхэр зызэрегъэлъэгъухэм, ціыфхэр спортым пылъынхэм мэхьанэшхо зэриіэр къыхигъэщыгъ. Федеральнэ гупчэр яіэпыіэгъоу спорт инфраструктуракіэ республикэм зэрэщагъэпсырэр ащ къыіуагъ.

«Спортым зегъзушъомбгъугъзнымкlэ пшъэрылъхэр тиреспубликэ гъзхъагъэ хэлъзу щагъэцакlэх. Спорт
псэолъакlэхэр, джэгупlэхэр республикэм щагъэпсых, рензу зэнэкъокъухэр щызэхащэх. Федеральнэ Іэпыlэгъур къызфагъэфедэзэ Урысыем и
Президентзу Владимир Путиным
къыгъзуцугъэ пшъэрылъхэр агъзцакlэ», — къыlуагъ Къумпlыл Мурат.

АР-м и ЛІышъхьэ зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, спорт инфраструктурэу агъэпсырэм къоджэдэсхэми къэлэдэсхэми физкультурэмрэ спортымрэ апылъынхэмкІэ зэфэдэ амалхэр арегъэгъоты. ГущыІэм пае, псауныгьэр зыщагьэпытэрэ физкультурэ комплексэу квадрат метрэ 837-рэ зэрылъэу Вольнэм щагъэпсыгъэм залитіу, зытіэкіыпіэхэр, зыгъэпскіыпІэхэр, медицинэ кабинетыр, административнэ унэхэр хэтых. Спорт псэолъакІэр къутырэу Казенно-Кужорскэм дэт гурыт еджапІэм щагъэпсыгъ. Квадрат метрэ 540-рэ зэльызыубытырэ, джырэ шапхъэхэм адиштэрэ унэм спортзали нэмыкІхэри хэтых. Сэкъатныгъэ зиІэхэм ахэр атегьэпсыхьагьэх.

Нэужым АР-м и ЛІышъхьэ спорткомплексэу Еджэркъуае къыщызэlуахыгъэр зэригъэлъэгъугъ. Квадрат метрэ 800-м ехъурэ къатитlоу зэтет унэм залищ, административнэ ыкlи нэмыкl унэхэр хэтых.

Адыгеим и ЛІышъхьэ спорт псэолъакІэхэр зэрафагъэпсыгъэхэмкІэ къоджэдэсхэм афэгушІуагъ. КъумпІыл Мурат Кощхьэблэ районым щыщ спортсменхэм гъэхъагъэу яІэхэм, ахэм республикэм испортивнэ текІоныгъэхэм яІахь зэрахашІыхьэрэм ягугъу къышІыгъ. Ары пакІопышъ, районым испортсмен цІэры-Іохэм ачіыпіэ ныбжьыкіэхэр къеуцох. Еджэркъуае щыщ кІэлабэ бэнэкІэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэмкІэ хэгьэгум и Къыблэ щыпэрыт. Волейболист ныбжьык эхэми хэхъоныгъэ ашІынэу амал яІ. Спортсменхэмрэ тренерхэмрэ АР-м и Ліышъхьэ къыфаютагъ гъэхъагъэу яюэхэм афэгъэхьыгъэу. Спортым зегъэушъомбгъугъэным, районым испортсмен, итренер сэнаущхэм ІэпыІэгъу ягъэгъо--еск мехостифо естихпк минестит шІохын ренэу анаІэ зэрэтырагъэтырэм фэшІ республикэм ипащэхэм зэрафэразэхэр къаlуагъ.

«Спортымкіэ хэбзэ дэгъухэр Кощхьэблэ районым иіэх. Спорт псэольакіэхэм яшіуагъэкіэ а лъэныкъомкіэ гъэхъагъэхэр зэрашіыщтхэм, спортым зызэрэрагъэушъомбгъущтым, зэнэкъокъушхохэм текіоныгъакіэхэр къащыдэхыгъэнхэм спортсменхэр зэрэкіагъэгушіущтхэм сицыхьэ телъ», — къыіуагъ Къумпіыл Мурат.

Шыфхэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным пай

Селоу Вольнэмрэ псэупіэу Майскэмрэ врач амбулаториитіу ащашіыгьэх. Рес-

публикэм и Ліышъхьэ псэуалъэ пэпчъ щы агъ, псэолъэш і ыныр зэрэк і орэм нэ і уасэ зыфиш і ыгъ. Зы къат хъурэ унэхэм ящы к і ахэт: регистрациер зыщы к і орэр, мэфэ стационарыр, процедурнэр, зыщяплъыхэрэр ык і и прививкэхэр зыщаш і ыхэрэр, врачхэм якабинетхэр, джырэ шапхъэхэм адиштэрэ нэмы к і унэхэр. Джырэ уахътэм диштэрэ медицинэ і эмэ-псымэхэм к і эмь і и мебелым а амбулаториехэр зэтегъэпсыхьагъэх.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем къызэриіуагъэмкіэ, медицинэм иучреждениехэм ціыфхэм ядиспансеризацие ыкіи поликлиникэм ифэlо-фашіэхэм япхыгъэ Іофтхьабзэхэр ащызэшіуахыщтых. Ащ нэмыкізу нахь зыщыкізхэрэ врачхэми ціыфхэр рагъэблэгъэнхэм епхыгъэ Іофтхьабзэхэр зэшіуахыщтых. Вольнэмрэ Майскэмрэ ямызакъоу ахэм къапэблэгъэ ціыф псэупіэхэми адэсхэм учреждениякізхэм яфэlо-фашіэхэр афагьэцэкіэщтых.

Къуаджэхэм ащыпсэурэ цІыфхэм медицинэ ІэпыІэгъоу аратырэр нахь дэгъоу зэхэщэгъэным тегъэпсыхьэгъэ пшъэрылъхэр Адыгеим и ЛІышъхьэ къыгъэуцугъэх ыкІи «Псауныгъэм имэшіокукіэ» заджэхэрэр зэхащэнэу ари-Іуагъ. Ащ тетэу ашіымэ, нахьыбэу цІыфхэр къоджэ диспансеризацием къыхиубытэщтых ыкіи врачхэр упчіэжьэгъу ашіынхэм иамал яіэщт. Республикэм и Ліышъхьэ гущыіэгъу зафэхъум селоу Вольнэм дэсхэр а Іофыгъомкіэ къелъэ-Іугьэх.

Къумпіыл Мурат джащ фэдэу къыхигъэщыгъ псауныгъэм икъэухъумэнкіэ поликлиникэхэм яюф зэрэзэхэщагъэр нахьышіу шіыгъэнымкіэ Урысыем и Президентэу Владимир Путиным пшъэкіухэм ыкіи зыныбжь икъугъэхэм медикэ-санитарнэ іэпыіэгъу аригъэгъотыщт, мэфэ стационарми іоф ышіэщт, джащ фэдэу планэу зэхагъэуцуагъэм тетэу ціыфхэм япсауныгъэ изытет ауплъэкіузэ ашіыщт.

«Урысые Федерацием и Президент ціыфхэм медицинэ фэіо-фашіэхэр дэгъоу ыкіи игъом афызэшіохыгъэнхэмкіэ пшъэрыльэу къыгъэуцугьэхэр гъэцэкіагъэ хъунхэм пае зэшіотхын фэе Іофыгъо инхэр щыіэх. Тапэкіи ахэр гъэцэкіагъэ хъунхэм тынаіэ тедгьэтыщт. Сымэджэщхэм, амбулаториехэм, фельдшер-мамыку ІэзапІэхэм амалэу щарагъэгъотыхэрэм сымаджэхэм нахь тэрэзэу ыкіи нахь псынкізу яіэзэгъэнхэмкіэ яшіогъэшхо къэкіощт. Ау ежь медицинэ ІофышІэхэми бэ яльытыгьэр. Ахэм сымаджэхэм икьоу анаіэ атырагъэтын, афэгумэкіынхэ, яльэіухэр зэхашіыкіын фае. А пстэури зэхэубытагъэу мэхьанэшхо зиlэ лъэныкъоу щытых ціыфхэм япсауныгъэ изытет нахьышіу шіыгъэнымкіэ», - къыІуагъ КъумпІыл Мурат врач амбулаториехэм яюфышіэхэм гущыіэгьу зафэхъум.

Ащ нэужым АР-м и ЛІышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, кадрэ ныбжьыкІэхэр къуаджэхэм нахьыбэу къящэлІэгъэнхэм епхыгъэ пшъэрылъым къыделъытэ программэу «Земский доктор» зыфиІорэр къызфэгъэфедэгъэныр ыкІи унагъо, сабый зиІэ ІофышІэ ныбжьыкІэхэм ІэпыІэгъу зэрафэхъущтхэм тегъэпсыхьэгъэ нэмыкІ проектхэр зэшІохыгъэнхэр.

Культурэм и Ун

ПсэупІэу Майскэм культурэм икъоджэ Унэ мы илъэсыр ары загъэпсыгъэр. Ащ сомэ миллиони 101,2-м ехъу пэІуагъэхьагъ. Квадрат метрэ 1200-рэ фэдиз

рылъ инхэр шъолъырхэм апашъхьэ къызэрэщигъэуцухэрэр. Лъэпкъ проектымрэ къэралыгъо программэхэмрэ яамалхэр зэк!э ащк!э гъэфедэгъэнхэ фае. Республикэм псауныгъэм икъэухъумэнк!э псэуалъэхэр щаш!ых ык!и щагъэцэк!эжьых.

ГущыІэм пае, фельдшер-мамыку ІэзэпІитіу Кощхьэблэ районым щашІынэу щыт. Районым ипащэу Хьамырзэ Заур къызэриІуагъэмкІэ, къутырхэу Игнатьевскэмрэ Красный Фарсрэ ахэр къадэтэджэщтых. Мы илъэсым псэупІзу Дружбэм джыри зы амбулаторие къыщызэІуахыщт. Ащ ІэпыІэгъу псынкІэр цІыфхэм аритын ылъэкІыщт, кІэлэцІы-

зыубытырэ унэм нэбгырэ 200-м телъытэгъэ актовэ зал, тхылъеджапІэ хэтых. Джырэ уахътэм диштэрэ техническэ амалхэмкіэ ыкіи оборудованиемкіэ ар зэтегьэпсыхьагь. Искусствэм ильэныкьо зэфэшъхьафхэм апылъынхэмкІэ, цІыфхэр жъугъэу зыхэлэжьэхэрэ культурэ Іофтхьабзэхэр зэрахьанхэмкІэ ящыкІэгьэ амалхэр зэкІэ мыщ щагьотых. Кощхьэблэ районым ипащэу Хьамырзэ Заур къызэријуагъэмкіэ, культурэм иунакіэ бэмышІэу ипчъэхэр къызэІуихыгъэх, ау псынкіэу ціыфхэм якіуапіэ хъугьэ. Псэупіэм дэс анахыжъхэм ащыщэу Владимир Скрипниченкэр Адыгеим и ЛІышъхьэ къоджэдэсхэм анаІэ къызэратыригъэтырэм, культурэм иунакіэ зэрафашіыгьэм пае зэрэфэразэр къыІуагъ. Культурэм и Унэ 1984-рэ илъэсыр ары зашІыгъагъэр, аужырэ илъэсхэм зэхэтэкъоным ар нэсыгъагъ.

Къумпіыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, хэгъэгум и Президентэу Владимир
Путиным къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъэшіыгъэным лъэшэу ынаіэ тырегъэты,
социальнэ инфраструктурэм ипсэуалъэхэу анахь мэхьанэ зиіэхэм ащыщых
культурэм иунэхэр. Къумпіыл Мурат
къыкіигъэтхъыгъ псэупіэ пэпчъ творческэ Іофшіэным зыщегъэушъомбгъугъэным
мэхьанэшхо зэриіэр ыкіи псэупіэу Майскэм культурэм и Унэу щашіыгъэм
исценакіэ сэнаущыгъэ зыхэлъ ціыфхэу

Багъырыкъо Хьарун Иляс ыкъор

Урысыем щынэгъончъэнымкІэ и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкІэ и ГъэІорышІапІэрэ Адыгэ Республикэм къэралыгъо щынэгъончъэнымкІэ икъулыкъухэм яветеранхэм я Советрэ лъэшэу гухэкІ ащыхъугъ отставкэм щыІэгъэ подполковникэу Багъырыкъо Хьарун Иляс ыкъом идунай зэрихъожыгъэр ыкІи щымыІэжьым иунагъорэ иІахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

Бэрэ хьылъэу зэсымэджэ нэуж ыныбжь илъэс 76-м итэу Багъырыкъо Хьарун 2023-рэ илъэсым мэзаем и 9-м дунаим ехыжьыгъ.

1974-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Багъырыкъо Хьарун Иляс ыкъом ІэнэтІэ зэфэшъхьафхэр щынэгъончъэнымкІз къулыкъухэм ащиІыгъыгъ. Пенсием зэкІо нэуж чанэу общественнэ Іофхэм ахэлэжьагъ, 2019-рэ илъэсым нэс Урысыем щынэгъончъэнымкІз и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликэмкІз и ГъэІорышІапІз иветеранхэм я Совет ипэщагъ.

Илъэсыбэрэ щынэгъончъэнымкІэ къулыкъухэм ащылэжьэгъэ Багъырыкъо Хьарун мамырныгъэмрэ зыпкъитыныгъэмрэ Адыгэ Республикэм къыщыухъумэгъэнхэм, щынэгъончъагъэ щыІэным иІахьышхо ахишІыхьагъ.

ИІоф хэшІыкІышхо зэрэфыриІагьэм, зыфэгьэзэгьэ ІофымкІэ пшъэдэкІыжь зэрихьырэр икъоу къызэрэгурыІощтыгьэм, цІыф шІагьоу, кІэщэкІошІоу зэрэщытыгьэм афэшІ дэлэжьэгьэ пстэуми, ар зышІэщтыгьэхэми Багьырыкьо Хьарунэ лъытэныгьэшхо къыфашІыщтыгь.

Урысыем щынэгъончъэнымкіэ и Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэіорышіапіэрэ Адыгэ Республикэм къэралыгъо щынэгъончъэнымкіэ икъулыкъухэм яветеранхэм я Советрэ.

ащ дэсхэм ямызакъоу, республикэм итворческэ коллектив пэрытхэми зыкъыщагъэлъэгъон зэралъэкІыщтыр.

«Хабээ зэрэхъугъэу, культурэм и Унэхэм псэупіэхэм чіыпіэ гъэнэфагъэ ащаубыты, джащ фэдэу ціыфхэм якультурнэ щыіакіи апшъэрэ мэхьанэ щызыіыгъхэм ахэр ащыщ хъунхэ фае. Псэупіэу Майскэм культурэм и Унакізу щашіыгъэм творчествэм яшъыпкъэу зэрэщыпылъхэр тигуапэ, Іофшіэныр жьоты зыхъукіэ, культурэм ипсэуалъэхэми шіуагъэ къызэрахьырэр нахь нэрылъэгъу мэхъу», — къыіуагъ республикэм ипащэ.

АР-м и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу Сурэтхэр: А. Гусев.

Сурэтхэр. А. тусев.

«Дэнэ гъогур» къызэІуахыгъ

КьокІыпІэм щыпсэурэ льэпкьхэм яискусствэкІэ Кьэралыгьо музеим и Темыр-Кавказ кьутамэ «КьокІыпІэм екІурэ гьогур» зыфиІорэ экспозициякІэр кьыщызэІуахыгь.

шІошъхъуныгъэу фыриІэр къахэщы. АР-м и ЛІышъхьэ къэбарлъыгъэІэс амалхэм аритыгъэ интервьюм щыхигъэу-

заохэм кlэух тхьамыкlагьохэу къыздахьыгьэхэр ары. Графическэ ыкlи скульптурнэ Іофшіэгьи 120-рэ фэдиз къэгьэлъэгъуапіэм хэлъ. Ахэм ціыфым щэіагьэу иіэр, ліыблэнагьэу хэлъыр, щыіакіэр

зыпкъ иуцожьынышъ зэрэлъыкІотэщтым

Ащ фэгъэхылгъэ Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат, АР-м культурэмкіэ иминистрэу Аулъэ Юрэ, Къокіыпіэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэ и Къэралыгъо музей игенеральнэ директорэу Александр Седовыр, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ямуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбый.

Музеим и Къутамэ ипащэу Шъэуапціэкъо Аминэт къэгъэлъэгъоныр къызэјуихыгъ ыкіи ащ фэдэ экспозицие щыіэ хъуным кіэщакіо фэхъугъэхэм, илъэс пчъагъэм къыкіоці ащ Іофэу дашіагъэм афэгъэхьыгъэу къыІотагъ. Александр Седовым къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, къэгъэлъэгъоным гупшысэ шъхьаіэу хэлъыр хэгъэгухэр, пстэуми апэу ціыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэр зэрэзэпхыгъэхэр къагурыгъэІогъэныр ары.

Ащ къызэриІуагъэмкІэ, Къэралыгъо музеим иуниплІ экспозицием егъэубытыгъэным пае Дэнэ гъогумкІэ лъэхъэнэ чыжьэхэм зэпыращыщтыгъэ пкъыгъохэм ащыщхэр Къэралыгъо музеим Адыгеим къыІэкІигъэхьагъэх. Ижъырэ гъогум цІыфхэу мыщ къыЧахьэхэрэр нэІуасэ афашІых пкъыгъо гъэшІэгъонхэм. Хэгъэгу 30-м ехъу, Адыгеим чІыпІзу ыубытырэри зэрахэтэу, километрэ 12800-рэ фэдиз экспонатхэм къызэпачыгъ.

Музеим пкъыгъо 400-м ехъу къыщагъэлъагъо. Упкіэм ыкіи цым ахэшіыкіыгьэ алырэгьухэу Афганистан, Туркестан, Казахстан къащашІыгъэхэр, КъокІыпІэм щыпсэурэ лъэпкъхэм ялъэпкъ шъошэ зэфэшъхьафхэр: халатхэр, тюбетейкэхэр, кимоно зэфэшъхьафхэр; Китаим, Японием. Вьетнам, Ирак къащашІыгъэ хьакъушыкъу ыкІи скульптурэ зэфэшъхьафхэр, къупшъхьэм хэшІыкІыгьхэ пкъыгьо цІыкІухэу Иран исыгъэхэм ашІыгъэхэм ащыщхэр, Китаим иІэпэІэсэ цІэрыІохэу Ци Байши ыкІи Сюй Бейхун ясурэтхэр, Гурыт Азиемрэ Закавказьемрэ ащыпсэурэ цІыф лъэпкъхэм ящыІэкІэ-псэукІэ зыфэдагьэр къизыІотыкІырэ графическэ Іофшіагьэхэр. Джащ фэдэу къычіахьэхэрэм ашІогьэшІэгьонэу анаІэ атырадзэ джэрзым, гъуаплъэм ахэшІыкІыгъэ пкъыгъо цІыкІухэм, Китаим къыщашІыгьэ мебелым, Японием къыщашІыгьэ нысхъапэхэм ыкІи шэкІ зэфэшъхьафхэм. Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат хьакІэхэм ягъусэу экспонатхэм нэlуасэ зафишlыгъ ыкlи Дэнэ гъогур зыпхырыкІыгъэ чІыпІэхэм зыкІэ ащыщ Адыгеим икультурэкІэ мэхьанэшхо зиІэ хъугъэ-шІагъэу ар ылъы-

Ащ нэмыкlэу Къумпlыл Мурат Урысые Федерацием изаслуженнэ сурэтышlэу,

Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм инароднэ художникэу, урысые академием иакадемикэу Шъэокъуй Хьамидэ икъэгъэлъэгъонэу «Заом итарихъ» зыфиюрэм нэмуасэ зыфишыгъ. Ар зыфэгъэхьыгъэр цыфлъэпкъым итарихъ къыхэхъухьэгъэ

нэфыкіыгь ащ фэдэ творческэ проектхэм мэхьанэшхо зэряіэр, ціыфхэм яшіэныгьэ хегъахъо, ціыфыгъэ шэпхъэ дахэхэм афегъасэ, яхэгъэгу шіулъэгъу фыряізу къэтэджынхэм фепіух.

АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Охътэ кІыхьэм лэжьэщт

Къэгъэлъэгъоныр къызэІуахыным ыпэкІэ КъокІыпІэм

щыпсэурэ льэпкьхэм яискусствэкІэ Кьэралыгьо музеим

ипащэу Александр Седовым къэбарльыгъэlэс амалхэм

КъокІыпІэм ылъэныкъокІэ укІо хъумэ, сыд фэдэ къэралыгьоха узпхырык ыхэрэр, сыд фэдэ цІыф лъэпкъха узіукіэхэрэр, сыд фэдагьа ахэм якультурэ, сыд ащэщтыгьэр, Дэнэ гьогум сыд щызэрахьэщтыгъэр? Мыхэр угу къагъэкІэу, а зэманым ухащэу къэгъэлъэгъоным иэкспозициехэр щызэгъэзэфагъэх. Иран, Гурыт Азием, Китай, Японием къарыкІыгъэ пкъыгьохэу тихъарзынэщ чІэльыгьэхэр мы къэгъэлъэгъоным хэдгъэхьагъэх. Урысыем изекІо гьогухэм нахь зыщыхагьэхьорэ уахътэм, Адыгеим пэгъунэгъу шъолъырхэм, гущы Іэм пае, Краснодар краим, нэмыкі чіыпіэхэми къарыкіыщт ціыфхэр мы къэгъэлъэгъоным зэрищэл Іэщтхэу къысщэхъу. Адыгеим икъэлэ шъхьа Іэу Мыекъуапэ зекіохэр джы къызыкіохэкіэ, етІэфым хэшІыкІыгьэ пкъыгьо хьалэмэт-

ялІыкІохэм заІуигьэкІагь.

КъохьапІэм тыкъикІыни, КъокІыпІэм

зыфэдгъэзэнэу итхъухьагъ. Мыщ уик Іэу

Хэгъэунэфыкlыгъэн фае Къокlыпlэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкlэ Къэралыгъо музеим ихъарзынэщ къыхэхыгъэу Дэнэ гъогум икъэгъэлъэгъон пае экспонат 597-рэ Мыекъуапэ къызэращагъэр. Ахэм ащыщэу 407-р мэкlайхэм къатыралъхьагъ. Уахътэ тешlэ къэс пкъыгъохэр зэблахъухэзэ ашlыщт. Ежь музеим икъутамэ ихъарзынэщ къыхэхыгъэу пкъыгъо 17 къэгъэлъэгъоным хагъэхьагъ.

хэу Японием, Китай ижъыкІэ ащашІыгъэ-

хэр алъэгъунхэ алъэкІышт».

Александр Седовым журналистхэм яупчlэхэми джэуапхэр къаритыжьыгъэх.

— Къэгъэлъэгъоным хэхьэгъэ пкъыгъохэм сыда анахь гъэшІэгъонэу ахэтыр?

— Пстэури гъэшlэгъоны. Лъэшэу тегугъугъ пкъыгъохэр къыхэтхы зэхъум.

«Дэнэ гьогум» шъузтехьэкіэ, ар къыжъугурыющт. Зэкіэ къэспчъына, шъулъэгъунфае. Пкъыгъо пэпчъ зыщашіыгъэ зэманым инэпэеплъ. Японием къикіыгъэ хьакъу-шыкъухэр, Китай илъэпкъ шъуашэхэр, Гурыт Азием иалырэгъу къолэнхэр — зекіохэм сатыушіхэм къащащэфыщтыгъэ пкъыгъохэм ящысэх.

— Хэта мы Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхьугьэр, сыда джынэс фэдэ амалхэр гьэфедагьэ зыкІэмыхьугьэхэр?

— Тызыхэт уахътэм елъытыгъэу гукъэкlыр къэущыгъ. Етlани, музеим гъэхьазырын Іофшіэнышхо щыкіуагъ, агъэкіэжьыгъ, мэкіайхэр щагъэуцугъэх. Тэри тихъарзынэщ тыхэплъэжьыгъ, тиіэ пкъыгъохэм тахэдэжьыгъ, ахэр гъогу къытепщэ хъущтхэмэ тыушэтыжьыгъ. А зэпстэум илъэситіу уахътэ ыхьыгъ.

— Дэнэ гьогум исыд фэдэрэ чІыпІа, къэралыгьуа нахь къыхэгьэшыгьэ хьугьэр?

- Пкъыгъоу тијэхэм ар занкјэу япхыгьагь. Анахьэу къыхэгьэшыгьэ хъугьэх Китай, Япониер, Гурыт Азиер. Иран, Индиер нахь макІэу къэгьэльэгьуагьэ хъугъэх, ау щытми ахэм янэпэеплъэу къыхэтхыгъэхэми vacэ яІ. Тимузей зызэхащагъэр илъэсишъэм къехъугъ, ау пкъыгьохэр тихъарзынэщ къыхэмыхъоу уахътэ къыхэкІы. Араб къэралыгъохэм къарахыгъэ пкъыгъохэр тимакІэх. Ирак, Шам, Ливан, Иорданием къарыкізу бэп дехествишеля мехішитери спепар делит къытІэкІахьэх, ау макІэ. Урыс дипломатхэу Китай, КъокІыпІэ Чыжьэм ащылажьэщтыгьэхэр зэкіэ кіэным икіэугьоякіоу щытыгьэх. Ахэм аугьоигьэхэм ащыщхэу

музеим шІухьафтынэу къыратыжьыгьэхэр бэ мэхъух. Ары хъарзынэщыр къэзыушъагьэхэр.

— Пкъыгьо анахьыжьэу ыкІи анахь ныбжьыкІгу ахэльхэр сыд фэдэха?

— Анахь ныбжьыкІэхэр КъокІыпІэм исурэтышІхэм яІэшІагьэхэр арых, я ХІХ — ХХ-рэ лІэшІэгьух. Анахьыжъ пкъыгьо-хэр археологием къыхэхыгьэх — тиІэрэ ыпэкІэ апэрэ лІэшІэгьу.

— КъокІыпІэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкІэ Къэралыгьо музееу Москва дэтым илъэс 30-м ехъурэ чІэтыгъэ пкъыгьо хьалэмэтэу, нартхэм ялэгъупкІэ тызаджэрэр илъэс заулэ хъугъэу музеим и Темыр— Кавказ къутамэ къашэжьыгъэу чІэт. Къутамэр къызызэІуахыгъэр шІэхэу илъэс 40 хъущт. МэфэкІым ехъулІэу музей гупчэм и Дышъэ хъарзынэщ чІэлъ пкъыгъохэу Адыгеим къыщагьотыгьагьэхэр Мыекъуапэ къяжъугъэщэнхэу, къэгъэлъэгъон гъэшІэгьон горэ ишъухъухьэрэба?

— Итхъухьэми хъущт. А мэфэкІыр къэблагъэ зыхъукІэ, цІыфхэр рыдгъэгушІонхэу проект горэм тыкъегупшысэщт. ГъэшІэгьонэу бэ тиІэр.

ТЭУ Замир

Адыгэ кlэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыцlэ зыхьырэм иадыгэ отделение 1974-рэ илъэсым къэзыухыгъэхэм гухэкlышхо ащыхъоу Гъукlэл! Саният фэтхьаусыхэх ишъхьэгъусэу Шъхьэлэхъо Хьазрэт Хьисэ ыкъом идунай зэрихъожьыгъэмкlэ. Унагъом, lахьылхэм якъин адагощы, щымыlэжьым Тхьэм джэнэт лъапlэ къыритынэу фэлъаlох.

Музей гупчэм икъутэмэ закъоу Мыекъуапэ дэтым фэдэ къэгъэлъэгъонэу къыщызэјуахырэр проект зэхэтэу зэрэщытыр Шъэуапціэкъо Аминэт къыкіигъэтхъыгъ, ащ изэшіохынкіэ іэпыіэгъу къызэрафэхъугъэмкіэ Александр Седовым зэрэфэразэр хигъэунэфыкіыгъ. Москва къикіыгъэ хъакіэм гущыіэ зыретым, Мыекъопэ къутамэм осэшхо зэрэфашіырэр, ащ хэхъоныгъэхэр ышіыным анаіэ зэрэтетыр, игуапэу Адыгеим къызэрэкіорэр къыіуагъ.

Александр Седовыр: «Аужырэ илъэсипшым илъэсым тюгъогогъо къэгъэлъэгъонхэр Мыекъуапэ къэтэщэх. Мызэгъэгум зэхэтщагъэр охътэ кыхьэм дгъэлэжьэщт. Зэлъашырэ Дэнэ гъогур Китай къыщежьэти, хы Шуцы ушъом щыухыжьыщтыгъ. Музей къутамэр Дэнэ гъогур зыщиухырэм нахь пэблагъэти,

ШІыкІакІэхэр къыфагъотых

Мэзаем и 10-м Адыгеим шъолъыр гъэlорышlэнымкlэ и Гупчэ семинар-зэхысыгъоу «Политики новой волны: перспективы развития в 2023-м году» зыфиlорэр зэхищагъ. Ащ хэлэжьагъэх АР-м и Лышъхьэ и Администрацие, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, гъэцэкlэкlo хэбзэ ыкlи чlыпlэ зыгъэlорышlэжьыпlэ къулыкъухэм ялlыкloхэр.

Анахьэу зытегущыlагьэхэр шъолъыр гъэlорышlэнымкlэ Гупчэм ыкlи къэралыгьо хабзэм икъулыкъухэм икlыгъэ илъэсым яlофшlэн зэфэхьысыжьыгьэныр ыкlи 2023-рэ илъэсым интернетым епхыгъэу япшъэрылъхэр шlуагъэ къытэу гъэцэкlэгъэнхэр ары.

ШІуфэс гущыІэхэмкІэ къэзэрэугьоигъэхэм закъыфигъэзагъ Адыгеим шъолъыр гъэІорышІэнымкІэ и Гупчэ ипащэу Къоджэшъэо Казбек.

— Къихьэгъэ илъэсым зэхъокІыныгъакІзу къыздихьыгъэхэм ащыщ гъэцэкІэкІо хэбзэ ыкІи чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыпІэ къулыкъухэм якъэгъэлъэгъонхэм занкІзу епхыгъэщт АР-м и ЛІышъхьэ ирейтинг зыфэдэщтыр, — къыІуагъ Къоджэшъэо Казбек. — ЛъэгэпІзшІухэм танэсыным фэшІ мэхьанэшхо зиІэр социальнэ хъытыухэр ары.

ЦУР-м ипащэ япшъэрылъ шъхьаlэу къыхигъэщыгъэр цІыфхэм хабзэм икъулыкъухэм зызэрафагъэзагъэмкІэ ищы-

кІэгъэ джэуапыр игъом агъотыжьыныр ыкІи зэпхыныгъэу азыфагу илъыр нахышІу шІыгъэныр ары. Ащ пае, «Платформа обратной связи» зыфиІорэ виджетыр ыкІи социальнэ хъытыухэр агъэфедэх. Нэужым Іофыгъор зэшІуахыным фэшІ ащ фэгъэзэгъэ министерствэм е организацием рагъэхьы.

Икыгъэ илъэсым шъолъыр гъэlорышlэнымкlэ Гупчэм иlофшlэн зыфэдагъэм пащэр къытегущыlэзэ, къыхигъэщыгъэхэм ащыщ республикэм ит организацие 713мэ къэралыгъо пабликхэр яlэ зэрэхъугъэр, социальнэ хъытыухэм официальнэ нэкlубгъо 2100-рэ къазэрэщызэlуахыгъэр.

Ищыкlагъэмэ гупчэм егъэджэнхэр мы лъэныкъомкlэ зэхещэх.

– НэкІубгъохэр къызэІутхын закъор арэп мэхьанэ зиІэр, ахэм Іоф ядгьэшІэн фае. Проценти 100-м тельытагьзу процент 30-р ары ныІэп Іоф зышІэрэр, ащ тезэгьынэу щытэп. ГущыІэм пае, гъэсэныгъэмкІэ министерствэр титэмэ, инэкІубгьо зэригъэпсырэмкІэ апэрэ чІыпІэр ыІыгъ. Илъэсым икІэуххэр зэфахьысыжьхэ зыхъукІэ, янэкІубгъохэм тэрэзэу Іоф арамыгьэш Гагьэмэ, министерствэм икъоу ипшъэрылъ ыгъэцэкІагьэу альытэщтэп, къыІуагъ Къоджэшъэо Казбек.

Зэхэсыгъом зигугъу щашІыгъэхэм ащыщ «Политики новой волны» е анахь «зэІухыгъэ» ІэнэтІэзехьэхэр зыфиІорэр. ИкІыгъэ илъэсым изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, ащ фэдэу алъытагъэхэр псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ министрэу Мэрэтыкъо Рустем, АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэ ипшъэрылъхэр зыгъэцэкІэрэ Евгений Лебедевыр, Шэуджэн ыкІи Красногвардейскэ район администрациехэм япащэхэу Аулъэ Рэщыдрэ Гъубжьэкъо Темуррэ.

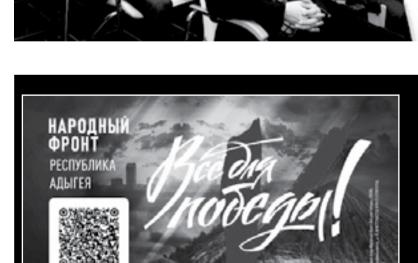
2023-рэ илъэсым пшъэрылъ шъхьаlэу зыфагъэуцужьыхэрэми ЦУР-м ипащэ къатегущыlагъ. Социальнэ хъытыухэу «Одноклассники», в «Вконтакте» зыфиlохэрэм якъэралыгъо пабликхэм организациехэр джыри пашlэщтых.

Джащ фэдэу «Дашборд» зыфиюу зэхагъэуцуагъэм июфшен зэрэзэтырагъэуцощтым ыуж итыщтых. Мыр лъэшэу еррыфэгъу дэдэу агъэпсыгъ, зы ченпем зэхэфын зэфэхьысыжьыр щыугъоигъ. Гущыем пае, Адыгеим и Лышъхьэ «Дашбордыр» къызызэруихыке, ценфым даоу социальнэ хъытыум къыригъэхьагъэр, ащ фэгъэзэгъэ пащэм джэуапэу къыритыжынгъэр, зэшюхыгъэ зэрэхъугъэр, нэмыкери зы кнопкэке ылъэгъунхэ елъэкен

Нэужым егъэджэн сыхьатымкІэ Іофтхьабзэр лъагъэкІотагъ.

ЮШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

РОВЕDA.ONF.RU ПОДДЕРЖИ БОЙЦОВ НА ПЕРЕДОВОЙ!

Хэгьэгум иухьумако и Мафэрэ хэушьхьафыкыгьэ дзэ операциер Украинэм зыщаублагьэр ильэс зыщыхьурэмрэ яхьуліэу зэрэхэгьэгоу шіушіэ Іофтхьабзэхэр щыкющтых. Ахэм язэхэщакюхэм социальнэ хьытыоу «ВКонтакте» зыфиюрэмкіэ кьэтынхэр занкізу рагьэкюкіыщтых. Шьуакьыхэлажь.

ЛъэныкъуабэкІэ алэжьы

Ар къызэІуихыгъ ыкІи зэрищагъ философие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, институтым идиректорэу ЛІыІужъу Адам. Пащэр мэфэкІымкІэ коллективым къыфэгушІуагъ мэзаем и 8-р зэкІэ шІэныгъэ хьасэшхом щылажьэхэрэм ямэфэкІ инэу, мэхьанэшхо зиІэу зэрэщытыр кІигъэтхъыгъ. Іофшіагъэу яіэм, пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыгъэхэм кlэкlэу ягугъу къызэрашІыщтыр къыІуагь. Проектхэм анахьыбэр гъэцэк агъэ зэрэхъугъэр ыкІи ахэмкІэ гъэзагъэу, нахь куоу ахэр зэхэфыгъэнхэр, лэжьыгъэнхэр игъоу ылъэгъугъ. Илъэсэу икІыгъэм бзэзэгъэшІэным игумэкІыгъохэм язэхэфынкІэ Іофышхо зэрашІагьэр, тапэкІи ягухэлъхэр щытхъу

хэлъэу зэшІуахынхэу, илъэсыкІэм шІэныгъэ гупшысэ гъэшІэгъонхэр пхыращынхэу къафэлъэІуагъ.

Филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, институтым ипащэ игуадзэу Биданэкъо Марзият Іэнэ хъураем къиІотыкІынэу «Научная жизнь АРИГИ» зыфијорэр къыщишјыгъ.

Джащ фэдэу институтым икІыгъэ илъэсым Іофшіагъэу иІэхэм къащыуцугъ, научнэ Іофтхьэбзэ 14 зэрэзэхащагъэр къыІуагъ. Ахэр — конференциех, лъэтегьэуцох, Іэнэ хъураех. Дунэе конференции 4 рагъэкІокІыгъ: ныдэлъфыбзэм иухъумэн-хэгъэхъон, славян тхыбзэм и Мафэ афэгьэхьыгьэхэр, нэмыкІхэри. ХьэдэгъэлІэ

Урысые шІэныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэхахьэ гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КІэращэм ыцІэ зыхырэм щыкlуагъ.

Аскэр ыныбжь илъэси 100 зэрэхъурэм епхыгъэу нартоведениемкІэ симпозиум тарихъымкІэ ыкІи дунэе щынэгьончъэнымкІэ гъэзагъэу Іофтхьэбзэ гъэшІэгьон зэхащэгъагъ. ЗэкІэ илъэсым къыкІоцІ агъэцэкІагъэр Адыгеим къэралыгъо гъэпсыкІэ зигъотыгъэр илъэси 100 зэрэхъурэм зэрэфагъэшъошагъэр Марзият игущыІэ щыкІигъэтхъыгъ. ИкІыгъэ 2022-рэ илъэсымкІэ институтым ишІэныгъэлэжь нэбгырэ заулэмэ Г. Луганскаям, А. Шъаукъом, Н. Денисовам ямонографиехэр, джащ фэдэу, «ШІэныгъэгъуаз» «Вестник» зыфиlорэ журналэу статья зэфэшъхьафыбэ зыдэтыр, къызэрэдэкІыгъэхэр, егъэджэн ІэпыІэгъухэр, гущыІалъэхэр кІэу яІэ зэрэхъугъэхэр къыриІотыкІыгъ. ТапэкІи мэхьанэ зиІэ проектхэм защаушэтызэ, наукэм хахъо фашІын гухэлъ зэряІэр кІигъэтхъыгъ, пстэуми мэфэкІымкІэ къафэгушІуагъ, псауныгъэ пытэ яІэнэу къафэлъэІуагъ.

Мэфэкі Іэнэ хъураем зэкіэ институтым иотдел зэфэшъ--оІк иІмы дехешапк мехфаах фышІэхэр хэлэжьагьэх. Темэ зэфэшъхьафхэр къыщыраІотыкІыгьэх. ЗэкІэдэІукІыгьэх, зэхэгущыІэжьыгъэх, хэти ежь лъэныкъоу Іоф зыдишІэрэмкІэ гъэзагъэу гупшысагъэ, гукъэкіыкіэхэр мэфэкі зэхахьэм къыгъэущыгъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ШІэныгъэм фэгъэхьыгъэ тхьамаф

Мэзаем и 6-м кънщегъэжьагъэу и 10-м нэс Урысые шІэныгъэм и Мафэ фэгьэхыгьэ Іофтхьэбзэ зэфэшьхьафхэр АКьУ-м щызэхащагьэх.

К.Д.Ушинскэр къызыхъугъэ мафэр илъэс 200 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ Урысые научнэ конференцие рагъэкІокІыгъ, шІэныгъэлэжь ныбжьыкІэхэр ащ хэлэжьагъэх. Джащ фэдэу зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжьхэм агъэхьазырыгъэ зэІvхыгъэ лекциехэр, мастер-классхэр, интеллектуальнэ джэгукІэхэр, Іэнэ хъураехэр зэхащэщтых. Анахь Іофтхьэбзэ инхэм ащыщ воркшоп, Іэнэ хъураехэр мэзаем и 8-м кІотьэ фе-

стивалэу «Наукоград» зыфиІорэр.

ШІэныгьэм фэгьэхьыгьэ тхьамафэр «Популяризация науки и продвижение деятельности СНО в сети» зыфиlорэ семинарымкІэ аублагъ. Ащ АКъУ-м и Студент шІэныгъэ обшествэ хэтхэр хэлэжьагъэх. ДжэгукІэу «Selfpresentation», нэужым мастер-классхэр, интеллектуальнэ джэгукІэхэр, зэхащагъэх. Адыгэ къэ-

ралыгъо университетым ипрофессорэу, экономикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, физикэ-хьисап шІэныгъэхэмкіэ докторэу, шіэныгъэмкІэ Урысые академием хэтэу Алексей Савватеевым, философие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Шъоджэ Асиет, АМАН-м хэтэу, физикэ-хьисап шІэныгъэхэмкІэ докторэу, АКъУ-м ипрофессорэу Шумэфэ Мыхьамэт ыкІи нэмыкІхэм агъэхьазырыгъэ лекциехэм студентхэр ядэlунхэр программэм къыдыхэлъытагъэу щытыгъ.

Мэзаем и 8-м зэхащэгъэ «Наукоградым» епхыгьэу зэнэкъокъу, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ мастер-классхэр зэхащагьэх. Фестивалым Адыгеим ыкІи Краснодар краим ащыщ кІэлэеджакІохэр хэлэжьа-

Адыгэ къэралыгъо университетым и Студент лэжьхэм я Содружествэ терхэр ары шІэныгьэм научнэ обществэ, АКъУ-м иныбжьыкІэ шІэныгъэ-

ыкІи университетым ишІэныгъэ-гъэсэныгъэ клас-

фэгъэхьыгъэ тхьамафэм кІэщакІо фэхъугъэхэр.

Зэфэхьысыжьхэр къэнэфагъэх

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щеджэрэ студентхэм яшіэныгъэ-ушэтын юфшіэн хагъэхъоным ыкІи анахь дэгъухэр къыхэгъэшыгъэнхэм афэші ректорым ыгъэнэфэгъэ грантхэр илъэс къэс афагъэшъуашэ.

Урысые наукэм и Мафэ ехъулІэу текІоныгъэ къыдэзыхыгъэхэр агъэшІуагъэх. МэфэкІ Іофтхьабзэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иректорэу Къуижъ Саидэ хэлэжьагь. Іофтхьабзэм къекіоліагьэхэм ащ шІуфэс къарихыгъ ыкІи мэфэкІымкІэ къафэгушІуагъ. Нэужым зи-Іофшіэн анахь дэгъоу алъытагъэхэр

«Технические науки» зыфиюрэ лъэ-

ныкъомкІэ аграрнэ технологиехэмкІэ факультетым истуденткэу Къудайнэт Саидэ текІоныгъэр къыдихыгъ. Ащ инаучнэ пащэр техническэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу Хьаткъо Зурет.

«Медицинские науки» зыфигорэмкІэ Денис Шишкаловым иІофшІэн анахь дэгъоу алъытагъ, научнэ пащэу игъусагъэр фармацие кафедрэм икІэлэегъэджэ шъхьаІэу Вера Артемье-

«Естественные науки» зыфиюрэ лъэныкъомкІэ аграрнэ технологиехэмкІэ факультетым истудентэу Левани Кацаравы ыгъэхьазырыгъэ проектым текІоныгъэр къыдихыгъ, научнэ пащэу иlагъэр мэкъумэщ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу Дэгужъые Зар.

Б Мэзаем и 11, 2023-рэ илъэс «Адыгэ макъ»

ИшІэжь агъэлъапІэ

Адыгеим инароднэ тхакІоу, СССР-м ыкІи Адыгэ Республикэм я Къэралыгьо шІухьафтынхэм ялауреатэу КІэрэщэ Тембот Мыхьамэт ыкьор мэзаем и 8-м къызытхэмытыжыр ильэс 35-рэ хьугьэ.

Лъэпкъ музеим ныбжьыкІэхэм апае Іофтхьабзэ щызэхащагъ, ищыІэныгъэ гьогу, итворчествэ джыри зэ агу къагъэкІыжьыгъ.

КІэрэщэ Тембот адыгэ литературэм лъапсэ фишІыгъ. Непэ ар къытхэмытыжьми, ишІэжь кІодыщтэп, итхыгъэхэр жъы хъухэрэп, яджэх ыкІи яджэщтых. Лъэпкъым итарихъ фэгъэхьыгъэу бэ ытхыгъэр. Ироманхэмкіэ адыгэ пэу тыхэлажьэ, — ею лъэпкъым ипэсэрэ щыІакІэ, ишэн-хабзэхэр зэбгъэ- тисткэу Хьэлэщтэ СашІэнхэ плъэкІыщтых. «На-

Ащ епхыгъэу Адыгэ гъэ пшъашъ», «Ны Іушым лъэшэу тэгъэлъапІэ. Ытхыыпхъу» «Шыу закъу» фэшъхьафхэу Т. КІэращэм ытхыгъэхэм тилитературэ лъапсэ фашІыгъ, къагъэ-

> Іофтхьабзэм ипэублэ тхэкІо цІэрыІом ищыІэныгьэ гьогу къытегущыІагьэх, нэужым ащ ытхыгъэхэм япычыгъохэм Адыгэ театрэм иартистхэр къяджа-

– Мы зэхахьэм тигуа-АР-м изаслуженнэ арниет. — Театрэм иартистсыпым игъогу», «Шапсы- хэмкІэ КІэрэщэ Тембот

гъэхэм мэхьанэшхо яІэу, жэбзэ дахэкіэ къэіуагьэхэу щытых, купкІ ин яІ. Узэджагъэ пэпчъ акъыл къыуигъэгъотэу, узэрэпсэун фаер хэплъагъоу щыт. Непэ «Шапсыгъэ пшъашъ» зыфи орэм къыхэхыгъэ пычыгьом сыкъеджагь, ар сыгукІэ нахь къыспэблагь. Т. КІэращэм ытхыгьэхэм къыткІэхъухьэрэ лІэужхэр яджэнхэ, уасэ афашІын

Андырхъое Хъусенэ ыцІэ хэр къэзыщэгъэ кlэлэ- *зэрэзэхищагъэр, къины- нэу еджэх,* — **elo Рузанэ.** *лъан тырихыг*ъ

егъаджэу Быщтэкъо Руза- гъоу зыхэтыгъэхэр къыбнэ зэрилъытэрэмкlэ, мыщ *гуры lo зыхъук lэ нахь* лэцlыкlу тхылъеджапlэм фэдэ Іофтхьабзэхэм ныб- уасэ фэошіы, узэджагьэр жьыкіэхэмкіэ мэхьанэ- шъхьэм нахь къенэжьы.

Программэм хэтэу КІэрэ-— Произведениер зы- щэ Тембот итхыгъэхэр зыхьырэ кіэлэегьэджэ кол- тхыгьэм ищы ізныгьэ гьогу тиеджапіэ щызэрагьашіэ, леджым къикІыгъэ студент- пшІэ зыхъукІэ, иІофшІэн студентхэм ашІогъэшІэгъо-

Адыгэ республикэ кІэ-КІэрэщэ Тембот ищыІэныгъэ гъогу фэгъэхьыгъэ буклетэу ыгъэхьазырыгъэр къекІолІагъэхэм аратыгъ.

> **ДЕЛЭКЪО** Анет. Сурэтыр Іэшъынэ Ас-

ТичІыопс тыфэжъугъэсакъ

Гавердовскэ чІыпІэ тхыльеджапІэм иІофышІэхэу Н. О. Алексеевамрэ М. Н. Иргизцевамрэ льэныкьо зэфэшьхьафхэмкІэ Іофтхьабзэхэр бэрэ зэхащэх, ахэр гъэшІэгьонэу агьэпсых, кІэлэеджакІохэр къахагьэлажьэх, амышІэрэм гу льарагьатэ, щыгэныгьэм уасэ фашгэу апгух.

Мэзаем и 7-м тхылъеджапІэм экологием епхыгъэ Іофтхьабзэ щызэхащэгъагъ. «ТичІыопс икъэухъумэн тыфежъугъажь» зыфиlорэ мэхьанэр иІэу ыкІи къытэшІэкІыгъэ дунэе дахэм илъэпіагъэ еджэкіо ціыкіухэм афыраіотыкізу, яцІыкІугъом щегъэжьагъэу чІыопсым фэсакъхэу егъэсэгъэнхэм ар фэгъэхьыгъагъ. УблэпІэ еджапІэу N 18-м ия 2-рэ класс

щеджэхэрэр ащ къырагъэблэгъагъэх.

ТхылъеджапІэм иІофышІэхэм еджэкІо цІыкІухэм къытэшІэкІыгъэ дунаир хэбдзын гори хэмылъэу — чІыгуи, огуи, тыгъи, мази, цІыфхэри, къэкІырэ льэпкъ зэфэшъхьафхэри, зэкІэ псэ зыпыт пстэури щагу псэушъхьэхэр, былымхэр, псэушъхьэу мэзхэм ахэсхэр, губгъо цыгъохэр, хьаціэ-піацІэхэр, хьамлыу зэфэшъхьафхэр, нэмыкІхэр гъэшІэгъон пчъагъэу зэрэзэхэлъхэр, ахэр зэкІэ щы-Іэнхэу зэрэфаехэр, зишІуагьэ къакІохэрэр зэрахэтхэр къафаІотагъ.

Чъыгхэр, уц зэфэшъхьафхэр, къэгъагъэхэр, нэмыкіхэр зэрэіэзэгъушхохэр арагъэшІагъ.

Нэбгырэ пэпчъ къытэшІэкІыгъэ чІыопсыр къэгъэгъунэгъэнымкІэ ишІуагъэу къыгъэкІон ылъэкІыщтыр щысэхэмкІэ агурагъэІуагъ. ТичІыгу къэбзэнэу, бэрэ тыпсаоу тыщы-Іэнэу тыфаемэ, псыхъохэм, псынэкІэчъхэм, къушъхьэхэм, мэзхэм, чъыгхэм ыкІи псэушъхьэхэм афэсакъын зэрэфаер агурагьэ уагь.

Тхылъ къэгъэлъэгъонэу «Будь природе другом» зыфиюорэм имэхьанэ къафаютагъ, чіыопсыр зэрэуухъумэщт шІыкІэхэм гу лъарагъэтагъ, гущыІэу «экологием» къикІырэр арагъэшІагъ.

Іофтхьабзэм хэлэжьэгьэ кІэлэцІыкІухэм планетэу Чыгур къэгъагъэхэмкіэ арагъэгъэдэхагъ. Чіыналъэм иплъышъоу аштагъэр шар уцышъор ары, ащ

еджакІохэм тхылъыпІэм хэшІыкІыгьэ къэгьэгьэ зэмышъогъу кІэракІэхэр пагъэнагъэх. КІэлэцІыкІухэм Іофтхьабзэр агу рихьыгь.

(Тикорр.).

ПытэпІэжьыр аупльэкІугь

Кавказ къэралыгьо биосфернэ за**поведникым къызэльиубытырэ чlы-** щегъэжьагъэу цlыфхэм агъэуцущтыгъэ гъэр сатыушlхэр ары. Мэхъшэ караваннальэм тарихъым, археологием, чІыопсым ипсэуальэхэм афэшьхьафэу хэгъэгүм итарихъ-күльтүрнэ кІэн хэхьэрэ саугьэтхэри къегьэгьунэх.

Ахэм ащыщых пэсэрэ зэманым къыисп унэхэу мыжъом хашІыкІыштыгьэхэр. тиэрэ ыпэкіэ апэрэ-ятіонэрэ ліэшіэгъухэм ашІыгъэгъэ караван гъогоу Китаимрэ Европэмрэ зэзыпхыщтыгъэхэм (Великий шелковый путь) щыщхэр, пытэпіэжъэу тэкъожьыгъэхэр, нэмыкіхэри.

ГущыІэм пае, хэшъэе мэзжъыем итемыр-къохьэпІэ лъэныкъокІэ, хым километри 6-кlэ пэчыжьэу, псыхъоу Хостэ къышъхьашыт къушъхьэ дысхэм агъунэ Хостинскэ пытэпІэжъыр щыт. А чыпіэм транспорткіэ уекіоліэнэу, лъагьо горэм урищэлІэнэу щытэп.

БэмышІэу Кавказ биосфернэ заповедникым инаучнэ ІофышІэхэм пытэпІэжъэу культурнэ-тарихъ кІэным халъытагъэм изытет ауплъэкІугъ. Ахэм къызэраюрэмкіэ, пытапіэр гурыт ліэшІэгъухэм якъежьэгъу, я VII — X-рэ лІэшІэгъухэм агъэпсыгъагъ. ПытапІэр Шелковэ гьогум пэгьунэгьоу къыщашІыгъагъэхэм зэу ащыщыгъ.

Гъогур нахыыбэмкІэ зыгъэфедэщты- Совет иунашъокІэ къэралыгъом къыухъхэм Китаим къыращырэ пкъыгъохэр, анахьэу дэнэ шэкіхэр, іэшіу-іушіухэр, фарфорым хэшІыкІыгьэ хьакъу-шыкъухэр, нэмыкІхэри ащ щызэращэщтыгь. Гъогум илъэситІу-щырэ тетхэу хъущтыгъэ. Къэуцунхэшъ зыщагъэпсэфыным ыкІи хъункІэкІо-бзэджашІэхэр къатемыбэнэнхэм пай пытапіэхэр зыкіашіыщтыгъэхэр. Хостэ пытапІэри ахэм афэдагь.

Мы лъэхъанми ашІогъэшІэгьонэу зигугъу ашІырэ гъогум щыщ Кавказ заповедникым ичІыналъэ пхырыкІыщтыгъ. Къушъхьэм къехыти Пшызэ ичІыгу зэшъхьэ-зафэхэр зэпичызэ, хым екlyштыгъ.

ПытэпІэжъым къыкІэныгъэхэр зыуплъэкІугъэхэм алъэгъугъэм ыгъэрэзагъэх. ПытапІэр зытет чІыпІэр къат-къатэу зэхэфыгъуаеу зэхэлъыми, ар защашІыгъэ зэманыр къыдэплъытэмэ, изытет уигъэрэзэнэу щыт. Хостэ пытапІэр 1960рэ илъэсым РСФСР-м иминистрэхэм я

умэнэу ыштагъ, ащ тарихъ ыкІи культурнэ мэхьэнэ ин иІэу алъытагъ.

Псэуалъэм щыщэу къэнэжьыгъэр зэзыгьэльэгьу зышюигьохэм ащ екlуаліэ зэрэмыхъущтыр apalo. Уфэмысакъэу лъэбэкъу зэрэпшІэу къушъхьэ чапэм урихьыхынкІэ щынагьо, ары благьэу зыкІырамыгъэкІуалІэхэрэр.

Научнэ ІофышІэ закъохэр ары псэупіэжъхэм акіэрыхьанхэ фитхэр. Ахэм зичэзыу уплъэкІунэу ашІыгьэм къыгъэлъэгъуагъ объектыр зашІыгъэм къыщегъэжьагъэу уахътэу текІыгъэр къыдэплъытэмэ, джыри къыткІэлъыкІорэ лІэужхэм ар алъэгъун зэралъэкІыщтыр.

ПытапІэр къатищэу зэтетыгъэу специалистхэм къаlo, къат пэпчъ метритly имыкъу илъэгэгъагъ. Ар зашІыкІэм зыфэдагьэр зэзыгьапшэмэ зышІоигьохэр мыш пэмычыжьэ чІыпІэ тешъом екІvалІэхэмэ, пхъэмбгъум тешІыхьагъэу алъэгъущт, къэбарэу пылъми еджэщтых.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Япчьагьэ кънщык
Іагьэп

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх гъэ Іорыш Іап Іэм итхьаматэ иІэнатІэ зыгъэцэкІэрэ Тхьаркъохъо Фатимэ, ащ игуадзэу, Урысые къэралыгъо граждан къулыкъумкІэ я 3-рэ класс зиІэ упчІэжьэгьоу Ирина Королевар, АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ епхыгъэу Іоф зышІэрэ Общественнэ советым итхьаматэу Хъунэго Рэщыд, ІэкІыбым къикІыжьырэ тилъэпкъэгъухэр щыІэныгъэм хэгъэгъозэжьыгъэнхэмкІэ Гупчэм итхьаматэу ГъукІэлІ Асхьад, журналистхэр.

Пэублэм Тхьаркъохъо Фатимэ изытет зыфэдэм игугъу къышІыгъ. Ащ къызэриІуагъэмкіэ, пшъэрылъ шъхьаіэу яіэр цІыфхэм полицием цыхьэу фашІырэм зыкъегъэІэтыгъэныр ары. 2022-рэ илъэсым анахьэу анаІэ зытырагъэтыгъэр къэралыгъо фэlo-фашlэхэр ыкlи уплъэкІун-лъыплъэным епхыгъэ Іофыгъохэр зэрифэшъуашэу гъэцэкІэгъэнхэр, джащ фэдэу кощын ІофхэмкІэ хэбзэгьэуцугьэр зыукъохэрэр къыхэгьэщыгъэнхэр ыкІи ахэр дэгъэзыжьыгъэнхэр ары. Фитыныгъэ зимыІэ цІыфэу къэралыгъом къихьагъэхэм апэшіуекіогъэнымкіэ, къэралыгьо фэlo-фашlэхэм ыкlи цІыфхэм ятхынкІэ къэралыгъо пшъэрылъхэр гъэцэкІэгъэнхэмкІэ, паспортым икъыдэхынкІэ, ІэкІыбым къикІыгъэ цІыфыр учетым хэгъэуцогъэнымкІэ ыкІи гражданствэ зимы эхэм ятыгъэнымкІэ Іофтхьабзэхэр мымакІэу зэхащагъэх.

Ирина Королевам зэфэхьысыжьхэр къышыхэзэ къызэри-Іуагъэмкіэ, 2022-рэ илъэсым гъэюрышіапіэм ыкіи районхэм ащыіз подразделениехэм кощын юфхэм алъэныкъокіэ фэю-фэшіэ мини 171,5-рэ агъэцэкіагъ. Блэкіыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, мы пчъагъэр проценти 7,3-кіэ нахьыб. Фэю-фашізу агъэцэкіагъзхэм анахьыбэр:

- ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэхэу ыкІи гражданствэ зимы Іэхэу миграционнэ учетым хагъэуцуагъэхэр — нэбгырэ мин 61,4-рэ;
- Урысыем ицІыфхэу регистрационнэ учетым хагъэуцуагъэр нэбгырэ мин 66,9-рэ;
- УФ-м ицІыфхэу паспортхэр зыфызэблахъугъэхэр нэбгырэ мин 24,2-рэ.

2022-рэ илъэсэу икІыгъэм изэфэхьысыжьхэмкІэ, кощыным юфхэм алъэныкъокІэ цІыфхэм яфэю-фашІэхэр процент 99,9-м кІахьэу афагъэцэкІагъэх.

Джащ фэдэу 2022-рэ илъэсым электроннэ шlыкlэм тетэу къэралыгъо фэlо-фашlэхэм я Зыкl портал къызфэзыгъэфедагъэхэм къэралыгъо ыкlи муниципальнэ фэlо-фашlэхэр процент 82,9-кlэ афагъэцэкlагъ. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкlэ фэlо-фашlэхэр зыгъэцэкlэрэ гупчэм зэкlэмкlи къэралыгъо фэlо-фэшlэ мин

AP-м хэгъэгу кloцl loфхэмкlэ и Министерствэ кощын loфхэмкlэ и Гъэloрышlaпlэ 2022-рэ илъэсым loф зэришlaгъэм икlэуххэр зыщызэфихьысыжыгъэ зэlyкlэгъу иlaгъ.

52,5-рэ ыгъэцэкІагъ. ЗыкІ порталым ыкІи МФЦ-м яІофшІэн чанэу зэрэзэхащэрэм ишІуагъэкІэ кощын ІофхэмкІэ подразделением ячэзыу хэтхэр нахь макІэ хъугъэ.

И. Королевам къызэриlyaгъэмкіэ, Урысыер кіэщакіо зыфэхъугъэ хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операциеу Украинэм щыкІорэм ыкІи ІэкІыб къэралхэм тикъэралыгьо санкциехэр къызэрэтыралъхьагьэхэм емылъытыгьэу ІэкІыб хэгъэгухэм къарыкІыхэрэм япчъагъэ нахь макІэ хъоу пфэющтэп. ГущыІэм пае, 2022рэ илъэсым Урысыем къихьанэу фаехэу егъэблэгъэ тхылъ 1908-рэ афагьэпсыгь, блэкІыгьэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, мы пчъагъэр фэди 2,3-кІэ нахьыб, зэкІэмкІи визэ мини 3 фэдиз фагъэхьазырыгъ. ІэкІыб къэралым къарыкІыгъэхэу гражданствэ зимыІэ нэбгырэ мин 11,5-м ехъу

тиреспубликэ къихьагъ, блэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар процент 1,6-кІэ нахьыб.

— ІэкІыб хэгъэгухэм ягражданхэу Урысыем къакІохэрэм гухэлъ шъхьаІэу яІэр Іоф щашІэныр ары. БлэкІыгъэ илъэсым анахьыбэу ахэр Узбекистан, Таджикистан, Туркмением къарыкІыгъэх. Адыгеим Іоф щашІэн

алъэк Іынэу ахэм Іизын зыпыль тхылъхэр ятэтых. Хэбзэгъэуцугъэм зэхъок Іыныгъэу фэхъугъэхэм къадыхэлъытагъэу Адыгеим Іоф щызыш Іэнэу къак Іохэрэм

пІэм нэбгырэ 95-мэ зыкъыфагьэзагь.

Хэбзэнчъэу хэгъэгум къихьэхэрэм алъэныкъокіэ Іофтхьабзэу зэрахьэхэрэм нахь игъэкіотыгъэу къатегущыіагъ И. Королевар. Блэкіыгъэ илъэсым Іэкіыбым къикіыхи хэбзэнчъэу хэгъэгум къихьэгъэ нэбгыри 139-р къыхагъэщыгъ ыкіи ахэр кощын Іофхэмкіэ учетым хатхыкіыжьыгъэх.

Къэралыгъо программэу «ІэкІыбым щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм ежь яшІоигъоныгъэкІз ятарихъ чІыгу къагъэзэжьынымкІз ІэпыІэгъу афэхъугъэныр» зыфиІорэм бэшІагъэу Урысыем Іоф щешІэ. 2022-рэ илъэсым мы программэм хэлэжьэнэу закъыфэзгъэзагъэхэм япчъагъэ процент 60,2-кІз нахъ макІз хъугъэ. Мы мафэм ехъулІзу программэм иучет нэбгырэ 17, унагъохэр пштэмэ, ахэм арыс нэбгырэ 33-рэ хэт.

Гъукіэлі Асхьад зэхэсыгьом къыщыгущыі эзэ кощын і офхэмкіэ гьэіорышіапіэм иіофшіэн зэригьэцакі эрэм осэшіу къыфишіыгь. Ащ къызэриіуагьэмкіэ, тильэпкъэгьухэу Адыгеим къэзыгьэзэжьыгьэхэм ятхыльхэр афагьэпсынхэмкіэ гьэіорышіапіэм иіофышіэхэм яшіогьэшхо къарагьэкіы, охътэ кіэкіым къыкіоці фэіо-фашіэхэр дэх имыі эхам замана фэдэу тильэпкъэгьухэр Урысыем иль щыіакіэм хэгьэгьозэжьы-

2022-рэ илъэсым гъэІорышІапІэм ыкІи районхэм ащыІэ подразделениехэм кощын Іофхэм алъэныкъо-кІэ фэІо-фэшІэ мини 171,5-рэ агъэцэкІагъ.

патентхэр афэтэгьэпсых. 2021рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, гъэрек ю патент зыфэдгъэпсыгъэхэм япчъагъэ фэди 1,1-кІэ нахьыб. Патентым къык Іэк Іорэ хэбзэ ахьэу республикэ бюджетым ихьагъэр сомэ миллиони 134-м ехъу. 2021-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, блэкІыгъэ илъэсым бюджетым къихьагъэр сомэ миллион 48-кІэ нахьыб. Мыщ фэдэ тхылъхэр зэттыгъэхэм ыужыкІэ хабзэр амыукъонэу, бзэджэш агъэхэр зэрамыхьанхэу талъэплъэ. Кощыным ылъэныкъок І хэбзэгьэуцугьэр зыукъуагъэхэр къыхэгъэщыгъэнхэм ыкІи ахэр дэгьэзыжьыгьэнхэм афэш! Гъэ Іорыш Іап Іэм оперативнэ-пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэхэр зэхешэх, — къыІуагъ И. Королевам.

ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэхэу ыкІи гражданствэ зимыІэхэу охътэ гъэнэфагъэкІэ Адыгеим щыпсэунхэ алъэкІынэу фитыныгъэ къызыратыгъэхэм «беженцэ» статус къыдахынымкІэ ыкІи охътэ гъэнэфагъэкІэ зыщыпсэунхэ алъэкІыщт псэупІэхэр къаратынхэмкІэ блэкІыгъэ илъэсым гъэІорышІагъэнхэмкІэ урысыбзэр зэрэзэрагъашІэрэм игугъу къышІыгъ.

— Урысыбзэр ыкІи Урысыем итарихъ, ихабзэ шюк имы Ізу ашІэн фаеу хэбзэгьэуцугьэм къыдельытэ. Ар тэрэзэу сэльытэ, сыда пюмэ нэмык хэгьэгу къикІыгъэ цІыфым урысыбзэр къыгурыюн, рыгущыющьун фае. Адыгэ къэралыгъо университетым ыкІи Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым «иностранцэхэм» апае хэушъхьафык Іыгъэ отделениехэр яІэу урысыбзэр щарагъашІэ, ушэтынхэр щарагъэтых, нэужым зэреджагъэхэмкІэ сертификат къараты. Ар дэгъу ыкІи хабзэм арэущтэу зэришІыгъэр игъо шъыпкъэу сэльытэ, — къыlуагъ Гъукіэлі Асхьад.

Нэужым журналистхэм яупчlэхэм къулыкъушlэхэм джэуапхэр къаратыжыгъэх. Ахэр зыфэгъэхыгъагъэхэр lэкlыбым къарыкlыгъэхэм loф зэрадашlэрэ шlыкlэр, къэралыгъо фэlo-фашlэхэр ахэм зэрарагъэгъэцакlэхэрэр, къулыкъум иматериальнэ-техническэ ыкlи кадрэхэм язытет зыфэдэр.

КІАРЭ Фатим.

КІымэфэ футболыр

Я 11-рэ ешІэгъухэр яІэщтых

Адыгэ Республикэм футболымкІэ изэІухыгьэ кІымэфэ зэнэкьокъу къыдыхэльытэгьэ ешІэгьухэр непэ зэхащэщтых. Апэрэ купым хэт командэхэм я 11-рэ турэу яІэщтыр гъэшІэгьон зэрэхьущтым щэч хэльэп.

Командэу «Ошъутенэр» апэрэ чІыпІэм уцужьынымкІэ амалышІухэр иІэх, ащ пае Мыекъопэ районым икомандэу «Тульскэм» текІон фае. ЕшІэгъур пчэдыжьым сыхьатыр 10-м рагъэжьэщт.

Апэрэ купым хэт командэхэм джыри ешІэгъу заулэ къафэнагъ, ахэм зэфэхьысыжьэу афэхъухэрэм елъытыгъэу текІоныгъэр ыкІи хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэр къэнэфэщтых.

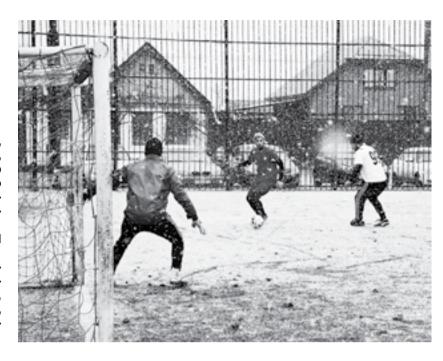
КОМАНДЭХЭМ ОЧКО ПЧЪА-ГЪЭУ РАГЪЭКЪУГЪЭР:

Спортмастер-2 — 26, Ошъу-

тен — 24, Легион — 19, МФОК-у «Ошъутен» — 19, Спортмастер — 16, Тульскэр — 16, Кавказ — 12, Юг-Авто — 12, Делотехника — 9, СШОР-2007 — 7, Сокол — 7, СШОР-2008 — 1, Альянс — 0. Я 11-рэ ТУРЫМ (МЭЗАЕМ И

11-м) ЗЭДЕШІЭЩТХЭР:

Ошъутен — Тульскэр, Легион — Юг-Авто, Сокол — Кавказ, СШОР-2008 — Альянс, **Делотехника** — Спортмастер, МФОК-у «Ошъутен» — СШОР-

Шашкэхэр

Гимназием икІэлэеджакІохэр атекІуагьэх

Адыгеим икъэлэ шъхьаІэ игурыт еджапІэхэм ачІэс кІэлэеджакІохэм азыфагу шашкэхэмкІэ зэнэкьокьухэр зэхащагьэх. ЗэкІэмкІи гъэсэныгъэм иучреждении 9-мэ якомандэхэр Іофтхьабзэм хэлэжьагьэх, ахэр нэбгырэ тфырытф хъущтыгъэх.

Мы джэгукіэм хэшіыкіышхо зэрэфыряіэр кіэлэеджакіохэм къагъэлъэгъуагъ. Ахэм ащыщыбэр шахмэтхэмкІи мэджэгух. Финалым ихьагъэх гимназиеу N 22-м ыкІи гурыт еджапІэу N 3-м ялІыкІохэр. Гимназистхэр нахь лъэшэу къычІэкІыгьэх. Ящэнэрэ чІыпІэр къыдахыгь еджапІзу N 27-м щеджэхэрэм.

Командэ 518-рэ хэлэжьагъ

Урысые общественнэ организациеу «Лига здоровья нации» зыфиlорэм льэс кІонымкІэ зэхищэгьэ зэнэкьокьум Мыекьуапэ икомандэ ащытекІуагь. шъошагъ, ятІонэрэ хъугъэ Ивановскэ хэкум икомандэу «Пучежские нордики» зыфиюрэр, ящэнэрэ чІыпІэр къыдихыгь Якутием икомандэу «Тулуна идущая» зыцІэм.

Командэу «Мыекъуапэ 01» зыфиlорэр мы зэнэкъокъум ятloнэрэу хэлажьэ, зэкІэмкІи ащ нэбгырэ 22-рэ хэт. ШэкІогъум рагъэкІокІыгъэ Іофтхьабзэм я 4-рэ чІыпІэр къыщыдихыгъагъ.

– Текlоныгъэр къыдэтхыным тишъыпкъэу зыфэдгъэхьазырыгъ. Командэ дэгъу дэдэ тиІ ыкІи ащ ыпашъхьэ щыт пшъэрылъыр зэрифэшъуашэу ыгъэцэкІагъ. Нэбгырэ пэпчъ мафэ къэс лъэбэкъу мин 25-рэ ышІыгъ, — къыІуагъ командэм икапитанэу Бзаго Ру-

Урысыем ишъолъыр зэфэшъхьафхэм якомандэ 518-рэ зэнэкъокъум хэлэжьагъ. Адыгеим илІыкІохэм текІоныгьэр къафагьэ-

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79 Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Выщаушыхьатыгъэр: Ф-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4344 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 267

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

> ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохъо А. Н.